

PLANTENWERKGROEP

--- NMC-Schijndel --- Natuurgroep Gestel ---

Plant van de maand mei 2024

Loos blaasjeskruid

Algemeen

Wetensch. naam	Utricularia australis R.Br.****
Uitspraak	Utriculária austrális
Familie	Lentibulariaceae/Blaasjeskruidfamilie
Geslacht	Utricularia/Blaasjeskruid
Soort	Loos blaasjeskruid
(Hoogte)/lengte	30 cm. – 150 cm.
Plantvorm	Waterplant
Plant	Eénhuizig
Wortels	Geen
Stengel	Rechtopstaand
Bladstand	Verspreid
Bladvorm	Dubbel geveerd
Bladkleur	Groen
Bladrand	Gaaf
Bloeiperiode	Juni - augustus
Bloeiwijze	Tros
Bloemvorm	Tweezijdig symmetrisch
Bloemkleur	Geel
Bloementype	Tweeslachtig
Kelkbladen	2
Kroonbladen	2
Meeldraden	2
Stijlen	1
Stempels	1
Bestuiving	Hommels
Vruchtbeginsel	Bovenstandig
Vrucht	Doosvrucht
Leefvorm	Overblijvend
Groeiplaats	Stilstaand water

Foto 1. Loos blaasjeskruid

Afb. 2. Loos blaasjeskruid

Inleiding

Ons universum waarin de planten groeien heeft invloed op hun ontwikkeling. *Maria Thun* (1922-2012) ontwikkelde de *Zaai kalender**** waarin ze aangeeft welke data slecht of juist uitstekend zijn om in de groenten-/bloementuin te werken. Wil je rust in mei, sla dan de data 5 (namiddag), 6 (voormiddag), en 19 (late middag) over. In die tijd zijn de groeiomstandigheden voor planten ongunstig. Laat de tuin de tuin en vermaak je elders.

De eerste foto van de Plant van de Maand betreft het Loos blaasjeskruid, op 2 augustus 2022 gevonden in de Essche Stroom. Het plantje bezorgt ons nog natte voeten, maar dat hebben we er graag voor over. Benieuwd of u als lezer/kijker de voeten droog houdt!

Naamgeving

Utricularia. *Utriculus* betekent zakje. Dat zakje zie je als de blaasjes van dit kruid.

Australis. *Australis* betekent zuidelijk.

De plant is ook bekend onder de namen: *Utricularia neglecta* en *Utricularia major*.

Loos. In ons land is er nog nooit een vrucht gevonden van deze plant. Loos in de betekenis van *niet echt* duidt zo op het niet voortbrengen van vruchten.

Blaasjeskruid. Het kruid bezit 'blaasjes' onder water.

De plant is ook bekend onder de namen: *Citroengeel-* en *Vergeeten blaasjeskruid*.

In het Fries, Frans, Duits en Engels noemt men de plant achtereenvolgens: *Fergetten fûkjeplant*, *Utriculaire négligée*, *Südlicher Wasserschlauch*, en *Western Bladderwort*.

Plaatsing

Heukels** plaatst de plant in de Blaasjeskruidfamilie, verder in het geslacht Blaasjeskruid en de soort Loos blaasjeskruid. Verder worden er Bleekgeel-, Groot-, Klein- en Plat blaasjeskruid besproken. Eens opletten of je die ook tegenkomt.

Beschrijving

Levensvorm. Loos blaasjeskruid(foto 1) is een overblijvende waterplant en valt bij de indeling van Raunkiaer onder de Hydrofyten. De plant zal tussen de 30 en 150 cm. groot/lang worden.

Wortels. De plant heeft in de zin van in de grond wortelende organen geen wortels. Er

Foto 3. 'Waterwortels'/Stengels/bladeren

zijn in het water zwevende bundels die we 'waterwortels' zouden kunnen noemen(foto 3).

Stengels. De onderwaterplant vertoont sterk vertakte stengels(foto 3). De bloestengel brengt de bloemen boven water(foto 4).

Foto 4. Stengel met bloem

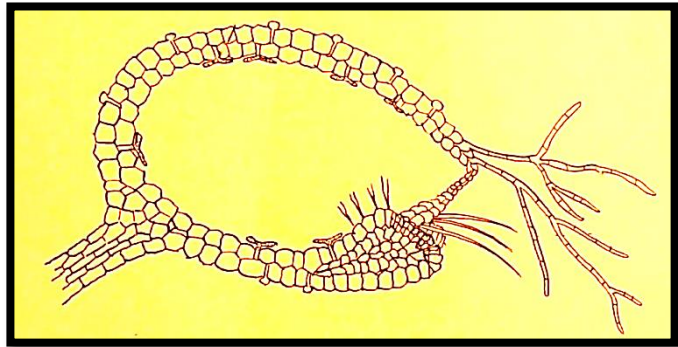

Foto 5. Blad met blaasjes

Bladeren. Als bladeren kunnen we de lijnvormige bladslippen, voorzien van spitse tanden met stekelharen, noemen. De kleur is groen, de plant kan zo voor zijn koolzuurassimilatie zorgen ook al groeit hij bijna helemaal onder water.

Foto 6*. Blaasjes

Afb.7*. Getekend blaasje

Opvallend zijn de bolvormige blaasjes tussen de verspreid staande bladeren (foto 5). De functie daarvan is waterdiertjes vangen. Met Blaasjeskruid hebben we een vleesetende plant in de hand.

Even over de werking van die vangblaasjes. In de tekening zien we aan de rechterkant een klepje. Komt er een waterdiertje (klein, zeer klein) die de voelharen (drie stuks in de tekening) raakt, dan gaat het klepje naar binnen open. Omdat er in het blaasje een onderdruk heerst zal er water, met het diertje naar binnen stromen. Gevangen wordt het beestje in ongeveer een half uur 'opgesoupeerd'. Het blaasje herstelt zich en wacht op de volgende 'ongelukkige' bezoeker. Opm. In het videofilmpje van **Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online** wordt de werking van de vangblaasjes mooi en goed uitgelegd.

Bloemen. De bloeiwijze kun je zien als een tros, hoewel die armetierig is. De bloemsteel is ongeveer twee centimeter en groeit na de bloei uit tot wel dubbel zo lang. De gele bloem is tweezijdig symmetrisch. Er zijn twee kelk- en twee kroonblaadjes, twee meeldraden en één stijl die voorzien is van één stempel. Op de onderlip zie je een oranje honingmerk. Een (zwarte) hommelmot zal de onderlip naar beneden buigen zodat die bij de nectar in de spoor kan komen.

Vruchten. Het bovenstandig vruchtbeginsel groeit uit tot een vier millimeter grote doosvrucht. De zaden blijken in ons land zelden (tot nooit!) tot het stadium te komen dat er nieuwe planten gevormd kunnen worden. (Bij Groot blaasjeskruid ontstaat er wel een vrucht). In de **nederlandse oecologische FLORA** ***** wordt als reden van de niet-vruchtzetting gegeven dat Loos blaasjeskruid vermoedelijk een bastaard is van de kruising van Groot blaasjeskruid met een ander Blaasjeskruid.

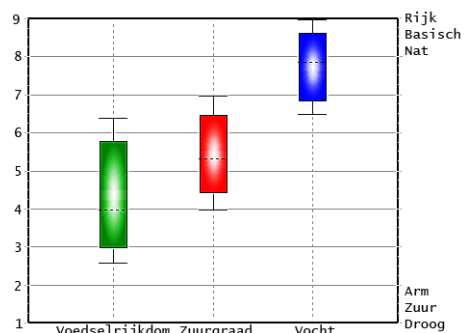
Foto 8. Bloem

Groeiplaats

Bekijken we de groeiomstandigheden (zie ook afb.9*) dan zien we dat:

- het substraat voedselarm tot matig voedselrijk is.
- de zuurgraad tussen 4½ en 6½ ligt.
- de waterplant een uitermate natte omgeving vereist.
- de plant gedijt op warme, zonnige plaatsen in ondiep stilstaand water.

Het Loos blaasjeskruid zullen we in oevers van kleine plassen kunnen tegenkomen.

Afb. 9*. Ecologische parameters

Voortplanting

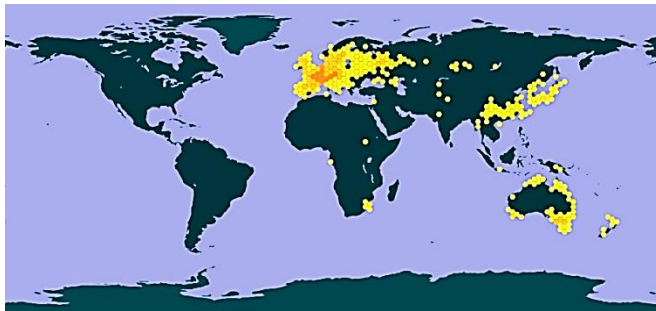
De tussen de bladeren ontwikkelde winterknoppen zinken naar de bodem en zullen in het voorjaar weer uitgroeien tot een volgend Loos blaasjeskruid. Die zinkende stukjes stengel met knop worden turionen genoemd.

Verspreiding

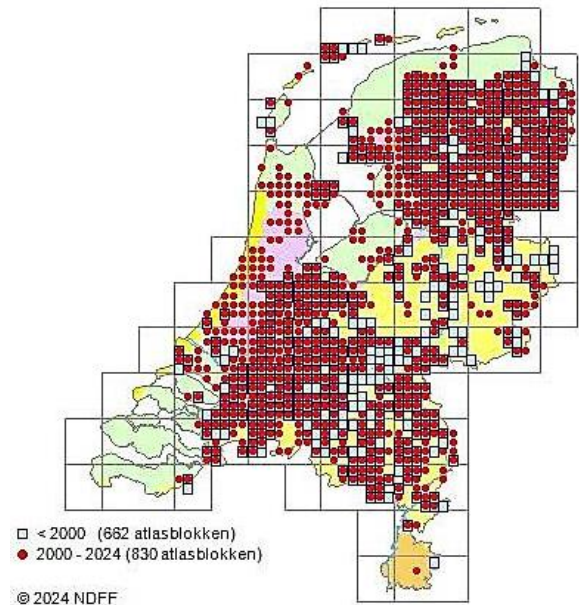
Kaartje 10 laat zien waar de plant wereldwijd groeit.

Zoemen we in op Nederland, dan geeft het kaartje van Floron(afb.11) ons een indicatie of Loos blaasjeskruid dicht bij je in de buurt voorkomt.

Voor Nederland staat de Hydrofyt als *inheems vrij zeldzaam* te boek, terwijl de status als *niet bedreigd* wordt aangegeven.

Afb. 10. Verspreiding wereldwijd

Afb. 11. Verspreiding Nederland

Tot slot

Het vinden van Blaasjeskruid voel ik als een bijzondere ervaring. Is het de kleur van de bloem, is het het fragiele van de stengelsliert, is het de prachtig zonnige omgeving of ..... ? Wat kan het voor U als lezer nog meer zijn? Geniet van de natuur en help de diversiteit in stand te houden. Loos blaasjeskruid zou je ertoe aan kunnen zetten.

Tekst : Gerard te Dorsthorst

Afb. foto's: GtD(1,3,4,5); Bilder ur Nordens Flora deel 1(2);

Flora van Nederland Wilde planten en hun omgeving online(6,7,9); Saxifraga(8); GBIF(Global Biodiversity Information Facility)(10); FLORON(11).

1. Loos blaasjeskruid	Esch	2 aug. 2022
2. Loos blaasjeskruid	Carl Axel Magnus Lindmann	
3. 'Waterwortels'/ /Stengels/bladeren	Esch	2 aug. 2022
4. Stengel met bloem	Esch	2 aug. 2022
5. Blad met blaasjes	Esch	2 aug. 2022
6*. Blaasjes	Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online	
7*. Getekend blaasje	Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online	
8. Bloem	Saxifraga – Rutger Barendse	
9*.Ecologische parameters	Flora van Nederland - Wilde planten en hun omgeving online	
10. Verspreiding wereldwijd	GBIF	
11. Verspreiding Nederland	FLORON Verspreidingsatlas Vaatplanten	

*https://www.floravannederland.nl/planten/loos_blaasjeskruid

**Heukels' FLORA van Nederland. 24^e druk. 2020.

***Maria Thun 'Zaakalender 2024'. Uitg. Christoffor.

****R.Br. zijn de initialen van Robert Brown, een Schotse wetenschapper (21 december 1773 - 10 juni 1858). Als bioloog heeft hij de taxonomie verder ontwikkeld.

*****nederlandse oecologische FLORA wilde planten en hun relaties, drs.e.j.Weeda e.a.KNNV Uitgeverij/INV

opm. De Plant van de Maand is te vinden op:

<https://www.nmschijndel.nl> en op: <https://www.natuurgroepgestel.nl>